

PAULO COELHO

ALEPH

Traducció de M. Dolors Ventós

Proa

PROA
Collecció Paulo Coelho

Primera edició: setembre del 2011

Títol original portuguès: *O Aleph*

© 2010 Paulo Coelho
© de la traducció, 2010 Maria Dolors Ventós

Aquesta edició s'ha publicat per acord amb
Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S.L.U., Barcelona.
Tots els drets reservats.
www.paulocoelho.com

Drets exclusius en llengua catalana:
Raval Edicions SLU, Proa
Peu de la Creu, 4
08001 Barcelona
proa@grup62.com
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-257-4
Dipòsit Legal: B-26.718-2011
Fotocomposició: Edilínia, SL
Impressió: Grafos

La reproducció total o parcial d'aquesta obra
per qualsevol procediment, comprenent-hi
la reprografia i el tractament informàtic,
o la distribució d'exemplars mitjançant lloguer
i préstec resten rigorosament prohibides
sense l'autorització escrita de l'editor i estaran
sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Un home de família noble havia d'anar-se'n
a un país llunyà per rebre-hi la dignitat reial
i després tornar.

LLUC, 19:12

PER A J., QUE EM FA CAMINAR,
S. J., QUE CONTINUA PROTEGINT-ME,
HILAL, PEL PERDÓ EN L'ESGLÉSIA DE NOVOSIBIRSK.

L'Aleph feia dos o tres centímetres de diàmetre, però contenia l'univers sencer, sense disminuir la seva mida. Cada cosa... era infinita, perquè jo la veia clarament des de tots els angles de l'Univers.

JORGE LUIS BORGES, *El Aleph*

Jo no hi veig i tu ho saps tot. Tot i així, la meua vida no serà inútil perquè sé que ens tornarem a trobar en alguna eternitat divina.

OSCAR WILDE

REI DEL MEU REGNE

No!

Un altre ritual? Haig de tornar a invocar les forces invisibles perquè es manifestin al món visible? I això què hi té a veure, amb el món d'avui dia? Els joves acaben una carrera i no troben feina. Els vells arriben a l'edat de la jubilació sense tenir diners per a res. Els adults no tenen temps per somiar: es passen de les vuit del matí a les cinc de la tarda lluitant per mantenir la família, pagar el col·legi dels fills, i enfrontant-se a allò que, per resumir, anomenem «la dura realitat».

El món no havia estat mai tan dividit com ara: guerres religioses, genocidis, falta de respecte pel planeta, crisis econòmiques, depressió, pobresa... I tothom vol resultats immediats per resoldre alguns dels problemes del món o de la seva vida personal. Però la situació sembla més negra a mesura que avancem en direcció al futur.

I jo m'he d'esforçar per continuar una tradició espiritual amb unes arrels que s'endinsen en un passat remot, lluny dels reptes del moment present?

Amb en J., a qui anomeno el meu mestre, tot i que començo a tenir-ne dubtes, camino en direcció al roure sagrat, que fa cinc-cents anys que és aquí, contemplant impassible les agonies humanes; la seva única preocupació és lliurar les fulles a l'hivern i recuperar-les a la primavera.

Estic fart d'escriure sobre la meva relació amb en J., el meu guia en la Tradició. Tinc dotzenes de diaris amb apunts de les nostres converses que no rellegeixo mai. Des que el vaig conèixer a Amsterdam, el 1982, he après i després a viure un centenar de vegades. Quan en J. m'ensenya una cosa nova em penso que potser allà hi ha el pas que em falta per arribar al cim de la muntanya, la nota que justifica tota una simfonia, la lletra que resumeix el llibre. Passo per períodes d'eufòria que, a poc a poc, s'esvaeixen. Hi ha coses que queden gravades per sempre, però la majoria d'exercicis, de pràctiques i d'ensenyances acaben desapareixent en un forat negre. Si més no, m'ho sembla.

El terra està mullat, m'imagino que les meves vambes, que vaig rentar meticulosament fa dos dies, tornaran a estar brutes de fang així que faci quatre passes; tant se val que vagi amb molt de compte. La meva recerca de la saviesa, la pau d'esperit i la consciència de la realitat visible i la invisible s'ha transformat en una rutina i ja no dóna cap resultat. Quan tenia vint-i-dos anys vaig començar l'aprenentatge de la màgia. Vaig recórrer diversos camins, vaig caminar al caire de l'abisme durant uns anys molt importants, vaig relliscar i caure, vaig plegar i hi vaig tornar. M'imaginava que quan arribaria als cinquanta-nou anys ja seria prop del paradís i de la tranquil·lat absoluta que em sembla veure al somriure dels monjos budistes.

Però, ben al contrari, tinc la sensació que cada vegada n'estic més lluny que mai. No estic en pau; cada dos per tres tinc uns grans conflictes amb mi mateix, que poden durar mesos. I els moments en què aconseguixo endinsar-me en la percepció d'una realitat màgica amb prou feines duren uns segons. Prou per saber que aquest altre món existeix, i prou per sentir-me molt frustrat perquè no puc assimilar tot el que aprenc.

Ja hi hem arribat.

Quan acabem el ritual, penso tenir una conversa molt seriosa amb ell. Tots dos posem les mans al tronc del roure sagrat.

En J. resa una oració sufi:

Oh, Déu, quan escolto les veus dels animals, la fressa dels arbres, el murmuri de les aigües, el refilet dels ocells, el brunzit del vent o l'estrèpit del tro, hi percebo un testimoni de la Teva unitat; sento que Tu ets el poder suprem, l'omnisciència, la saviesa suprema, la justícia suprema.

Oh, Déu, Et reconec en les proves que estic passant. Permet, oh, Déu, que la Teva satisfacció sigui la meva satisfacció. Que jo sigui la Teva alegria, aquella alegria que un Pare sent per un fill. I que jo pensi en Tu amb tranquil·litat i determinació, fins i tot quan em sigui difícil dir que T'estimo.

Normalment, en aquest moment hauria de sentir –durant una fracció de segon, però ja n'hi hauria prou– la Presència Única que mou el Sol i la Terra i manté les estrelles al seu lloc. Però avui no tinc ganes de conversar amb l'Univers; em conformo que l'home que tinc al costat em doni les respostes que necessito.

En J. enretira les mans del tronc del roure, i jo faig el mateix. Em somriu, i jo li somric. Ens encaminem en silenci, sense pressa, cap a casa meva, ens asseiem al porxo i prenem un cafè, sense dir ni una paraula.

Contemplo l'arbre gegantí que hi ha al mig del meu jardí amb la cinta que li vaig posar al voltant del tronc després d'un somni. Sóc al poble de Saint Martin, als Pirineus francesos, en una casa que em penedeixo d'haver comprat perquè m'ha pos-

seït i exigeix la meva presència sempre que sigui possible, perquè necessita una persona que la cuidi i mantingui viva la seva energia.

–No aconseguixo evolucionar –dic jo, caient en el parany de parlar el primer–. Em penso que ja he tocat sostre.

–Que interessant! Jo sempre he provat de tocar sostre però fins ara no me n’he sortit. Però és que el meu univers no hi col·labora gaire: no para de créixer i no m’ajuda a coneixe’l del tot –replica en J.

Em provoca amb la seva ironia. Però jo continuo parlant.

–Per què has vingut, avui? Per provar de convence’m que vaig errat, com sempre? Ja pots dir el que vulguis però les teves paraules no canviaran res. No estic bé.

–És justament per això que he vingut avui. Ja feia temps que pressentia el que t’està passant. Però sempre hi ha un moment adequat per reaccionar –em diu en J., mentre agafa una pera que hi ha damunt de la taula i la fa girar–. Si n’haguéssim parlat abans, encara no hauries estat madur. Si n’haguéssim parlat després, ja estaries macat. –Fa una queixalada a la fruita i l’assaboreix.– Perfecte. És el moment oportú.

–Tinc molts dubtes. I els més greus, són els de fe –insisteixo.

–Molt bé! El dubte empeny l’home cap endavant.

Com sempre, té bones respostes i bones imatges per a tot, però avui no funcionen.

–Et diré què sents –continua dient en J.–. Que tot el que has après no ha arrelat, que ets capaç de capbussar-te en l’univers màgic però no t’hi pots quedar submergit. Que potser tot plegat no és més que una fantasia que l’ésser humà crea per allunyar la seva por a la mort.

Les meves preocupacions són més profundes: són dubtes de fe. Només tinc una certesa: hi ha un món paral·lel, espiritual, que interfereix en el món que vivim. A part d’això, tota la resta –llibres sagrats, revelacions, guies, manuals, cerimò-

nies...– em sembla una absurditat. I, encara pitjor, sense efectes duradors.

–T’explicaré el que vaig sentir jo –continua dient en J.–. Quan era jove m’enlluernaven totes les coses que la vida em podia oferir, em pensava que les podria aconseguir totes. Quan em vaig casar, vaig haver de triar un sol camí perquè havia de mantenir la dona que estimo i els meus fills. Als quaranta-cinc anys, quan ja m’havia convertit en un executiu amb molt d’èxit, vaig veure que els meus fills ja havien crescut i se n’havien anat de casa, i em vaig adonar que, a partir de llavors, tot seria una repetició del que ja havia viscut.

»Llavors vaig començar la meva recerca espiritual. Sóc un home disciplinat i m’hi vaig dedicar amb tota la meva energia. Vaig passar per períodes d’entusiasme i de desànim fins que vaig arribar al moment que estàs vivint tu ara.

–J., per molt que m’hi esforci, no puc dir: «Estic més a prop de Déu i de mi mateix» –li dic, una mica enfadat.

–Això et passa perquè, com totes les altres persones del planeta, et vas creure que el temps t’ensenyaria a acostar-te a Déu. Però el temps no ensenya; només ens aporta una sensació de cansament, d’envelliment.

Tinc la impressió que el roure em mira. Deu tenir més de quatre segles, i l’únic que ha après és a quedar-se al mateix lloc.

–Per què hem fet un ritual al voltant del roure? Això, en què ens ajuda a convertir-nos en uns éssers humans millors?

–Perquè la gent ja no fa rituals al voltant dels roures. I, si et comportes d’una manera que pot semblar absurda, toques una part molt profunda de la teva ànima, el racó més antic i més proper a l’origen de tot.

És veritat. He preguntat el que ja sabia i he rebut la resposta que esperava. Haig d’aprofitar més bé cada minut que passo en companyia d’en J.

–Ha arribat l’hora de marxar –diu en J., tot de sobte.

Miro el rellotge. Li dic que l'aeroport és a prop, que encara podem continuar la conversa una estona.

—No em refereixo a això. Quan vaig passar pel que tu passes ara, vaig trobar la resposta en un fet que havia tingut lloc abans que jo nasqués. És el que et suggeixo que facis.

Una reencarnació? Ell sempre ha menystingut les visites que he fet a les meves vides anteriors.

—Ja he tornat al passat. Ho vaig aprendre tot sol, abans de coneixe't. Ja n'hem parlat, del tema. He vist dues reencarnacions: un escriptor francès del segle XIX i un...

—Sí, ja ho sé.

—Vaig cometre uns errors que no puc esmenar ara. Tu mateix em vas dir que no ho tornés a fer perquè l'únic que aconseguiria seria augmentar el meu sentiment de culpa. Fer un viatge a una vida passada és com fer un forat a terra i deixar que l'incendi del pis de sota cremi el present.

En J. tira les restes de la pera als ocells del jardí i em mira, irritat:

—No diguis bestieses, sisplau! Encara em faràs creure que és veritat que no has après res durant els vint-i-quatre anys que fa que estem junts!

Ja sé de què em parla. En la màgia —i en la vida— només existeix el present, l'ARA. No mesurem el temps de la mateixa manera que calculem la distància entre dos punts. El «temps» no passa. L'ésser humà té una dificultat enorme a concentrar-se en el present; sempre pensa en el que ha fet, en com ho hauria pogut fer més bé, en les conseqüències dels seus actes, en per què no ha actuat com calia... O si no, es preocupa pel futur, per què farà l'endemà, en les precaucions que ha de prendre, en quin perill l'espera a la cantonada, en com esquivar el que no desitja i aconseguir el que sempre ha somiat...

En J. reprèn la conversa.

—Per tant, ara i aquí, et plantejes la pregunta: existeixen els

errors, en realitat? Sí, és clar que existeixen. Però en aquest moment també entens que pots canviar el teu futur portant el passat al present. El passat i el futur només existeixen en la nostra memòria.

»Però el moment present està més enllà del temps: és l'Eternitat. Els hindús fan servir la paraula *karma* a falta de cap altra de millor. Però el concepte està mal explicat: no és el que has fet en una vida anterior el que afecta el teu present. És el que fas en el present el que redimirà el passat i, lògicament, canviarà el futur.

–És a dir...

En J. fa una pausa, cada vegada més enfadat perquè no entenc el que prova d'explicar-me.

–És inútil utilitzar paraules que no signifiquen res. Has d'experimentar. Ha arribat l'hora que *tu* marxis. Has de reconquerir el teu regne, el que ha corromput la rutina. Ja n'hi ha prou de repetir sempre la mateixa lliçó, així no aprendràs res de nou.

–No és la rutina. És que no sóc feliç.

–D'això, se'n diu rutina. Et penses que existeixes perquè no ets feliç. Hi ha persones que existeixen en funció dels seus problemes i es passen la vida parlant-ne compulsivament: problemes amb els fills, el marit, l'escola, la feina, els amics... No s'aturen per pensar: sóc aquí. Sóc el resultat de tot el que ha passat i del que passarà, però sóc aquí. Si he fet res de dolent, ho puc corregir o, almenys, demanar perdó. Si he fet alguna cosa bona, em sento més feliç i connectat amb l'ara.

En J. respira profundament abans d'afegir:

–Ja no ets aquí. T'ha arribat l'hora de marxar per tornar al present.

M'ho temia. Ja feia un cert temps que ell em donava a entendre que m'havia arribat l'hora de recórrer un tercer camí sagrat.

Però la meua vida ha canviat molt des del remot any 1986, quan el pelegrinatge a Santiago de Compostella em va fer afrontar el meu propi destí, o el «projecte de Déu». Tres anys més tard vaig seguir el Camí de Roma, a la regió on ens trobem ara, un procés dolorós i molest que em va obligar a passar setanta dies fent l'endemà al matí totes les absurditats que havia somiat la nit abans (em recordo que em vaig passar quatre hores en una parada d'autobús sense que passés res d'important).

Des de llavors, vaig complir amb disciplina totes les exigències de la meua feina. Al capdavant, era la meua elecció i la meua benedicció. És a dir, que no parava de viatjar. Les lliçons més importants que he après, me les han ensenyat els viatges.

Ara que hi penso, no he parat mai de viatjar, des de ben jove. Però, últimament, feia vida als hotels i els aeroports, i el sentit de l'aventura cedia el lloc a un avorriment profund. Quan em queixava perquè no em podia quedar gaire temps en un lloc, la gent se sorprenia: «Però si viatjar és tan bonic! Llàstima que no tinc diners per fer-ho!».

Viatjar no és una qüestió de diners, sinó de coratge. Vaig passar una gran part de la vida recorrent el món com un hippy: tenia diners, llavors? No! Amb prou feines m'arribava per pagar el bitllet, tot i així, considero que van ser uns dels millors anys de la meua joventut –menjava malament, dormia a les estacions de tren, no em podia comunicar perquè no sabia l'idioma, depenia dels altres per trobar un refugi per passar la nit...

Quan fa un temps que ets a la carretera, escoltant una llengua que no entens, utilitzant una moneda sense saber ben bé el valor que té i caminant per carrers per on no haves passat mai, descobreixes que el teu antic Jo, i tot el que has après, és absolutament inútil davant dels reptes nous, i comences a adonar-te que, enterrada en les profunditats del teu subconscient, hi ha una persona molt més interessant, aventurera, oberta al món i a les experiències noves.

Però arriba un moment en què dius: «Prou!».

–Prou! Per a mi, viatjar s’ha convertit en una rutina avorrida.

–No, no n’hi ha prou. Mai no n’hi haurà prou –insisteix en J.–. La nostra vida és un viatge constant, des del naixement fins a la mort. El paisatge canvia, les persones canvien, les necessitats es transformen, però el tren continua endavant. La vida és el tren, no l’estació del tren. El que has fet fins ara no és viatjar sinó canviar de país, que és completament diferent.

Faig que no amb el cap.

–No servirà de res. Si haig de corregir un error que vaig cometre en una altra vida, i sóc profundament conscient de l’error, ho puc fer aquí mateix. En aquell calabòs jo obeïa les ordres d’un home que semblava conèixer els desiguis de Déu: tu.

»A més, ja he conegut quatre persones a qui he pogut demanar perdó.

–Però no has descobert la maledicció que et van llançar.

–A tu també et van maleir en aquella època. Has descobert la teva?

–Sí, l’he descobert. I, t’ho pots ben creure, és molt més dura que la teva. Tu vas ser covard una vegada; jo, en canvi, vaig ser injust moltes vegades. Però això em va alliberar.

–Si haig de viatjar en el temps, per què vols que també viatgi en l’espai?

En J. es va posar a riure.

–Perquè tots tenim una possibilitat de redimir-nos, però, per a això, hem de trobar les persones a qui vam fer mal i demanar-los perdó.

–I on vols que vagi? A Jerusalem?

–No ho sé. A qualsevol lloc on et comprometis a anar. Esbrina què has deixat inacabat i completa l’obra. Déu et guiarà, perquè en l’ara i aquí hi ha tot el que has viscut i el que viuràs. El món que en aquest moment es crea i es destrueix. Les

persones que vas trobar reapareixeran. Les persones a qui vas deixar marxar hauran de retornar. No traeixis les gràcies que t'han estat concedides. Prova d'entendre el que et passa a tu, i entendràs el que li passa a tothom.

»No et pensis que t'he vingut a portar la pau. T'he vingut a portar l'espasa.